

u 1945. godini, postavljena 1985; Ljubljana od osnivanja OF-a do ustanka (1941), 1986; Centralna tehnika KPS u Ljubljani (1941–43), 1988), iz kojih bi trebali poniknuti budući stalni postavi.

Izložba Ljubljana 1945. godine u ovom trenutku je stalna tematska izložba, postavljena na Mestnom trgu 10, a u sljedećem srednjoročnom razdoblju zamijenit će je nova, koja će govoriti o cjelini prijelomnog razdoblja i predviđa se da će više biti orijentirana na svakodnevni život u ne tako davnoj prošlosti Ljubljane.

Slično, dakle najprije postavljanjem više studijskih izložbi, prihvatili smo se i pripremanja stalne likovne zbirke. Tako je 1988. godine bila otvorena izložba *Slike Ljubljane* (Podobe Ljubljane), koja se ograničila na vedutna rješenja Ljubljane od prve polovice 19. stoljeća do danas i imala veoma velik odjek u javnosti. U pripremi je druga studijska izložba *Slike ljubljanskih građana* (Podobe ljubljanskih meščanov), koja će se na sličan način ograničiti na portretne slike Ljubljančana. Otvorenje stalne likovne zbirke, koja bi gradu trebala crpiti iz obilja navedenih izložbi, vremenski je pomaknuta u sljedeće srednjoročno razdoblje.

Iz do sada navedenog je očito da je ključno muzeološko pitanje određivanja stalnih zbirki vezano uza sintezni, pregledni postav cjelokupne ljubljanske povijesti, koji bi prema dosadašnjim planovima trebao naći svoje mjesto na obnovljenom Ljubljanskom gradu.

Postojećim muzeološkim pitanjima koncepcije pregledne povijesne izložbe na taj se način priključuju i nova – prostorna ograničenja, vezanost uz određeni kulturno-povijesni i arhitektonski ambijent, odnos prema samoj prezentaciji grada i sl.

Nažalost, u ovom trenutku u prvom planu su posve druga pitanja od cjelokupne vizije grada i namjene pojedinih prostora do osiguranja financijskih sredstava, pa ćemo o koncepciji izložbe na Gradu progovoriti drugom prilikom.

Vodiči odnosno katalozi za spomenute izložbe:

1. Franc Zalar, Marija Železnik: Oslikane mete, izložbeni katalog; izdao i tiskao Mestni muzej Ljubljana, Ljubljana, 1980.
2. Ljubljana u 1945. godini (tekst Tatjana Čepič, Janez Kos, Irena Kovač, Egon Favbar, uvod Gregor Moder), izložbeni katalog; izdao i tiskao Mestni muzej Ljubljana, Ljubljana, 1985.
3. Jože Mahnič: Župančičeva memorijalna zbirka, 151. svezak zbirke vodiča Kulturni i prirodni spomenici Slovenije; izdao Zavod SR Slovenije za očuvanje prirodne i kulturne baštine, tiskav Obzorje Maribor, Ljubljana, 1985.
4. Mestni muzej I. Arheološka baština Ljubljane i stalna arheološka izložba (tekst Ljudmila Plesničar-Gec, Ivan Puš, Irena Sivec, sažetak na engleskom jeziku Alenka Možina), 152. svezak zbirke vodiča Kulturni i prirodni spomenici Slovenije; izdao Zavod SR Slovenije za očuvanje prirodne i kulturne baštine, tiskav Založba obzorja Maribor, Ljubljana, 1985.
5. Centralna tehnika Komunističke partije Slovenije u Ljubljani (tekst Tatjana Čepič, Janez Kos, Egon Ravbar, Irena Žmuc, uvod Gregor Moder), izložbeni katalog; izdao i otisnuo Mestni muzej Ljubljana, Ljubljana 1988.
6. Franc Zalar: Slike Ljubljane, izložbeni katalog (uvod Gregor Moder, sažetak na njemačkom jeziku Helena Blatnik); izdao i tiskao Mestni muzej Ljubljana, Ljubljana, 1988.

Primljeno: 30. 3. 1990.

Prijevod sa slovenskog jezika:
Lenga Kuliš

SUMMARY

A museological description of permanent displays in the City Museum of Ljubljana

Gregor Moder

The City Museum of Ljubljana was established in 1935 and opened to the public in 1937 with an exhibition of the housing standards in Ljubljana from the 15th to the beginning of the 19th century. The museum had for a long time been searching for an area of activity until a concept took shape during the past decade. It was to cover the history of Ljubljana from the earliest times until the present.

The permanent archaeological exhibition was renewed in 1985 containing the reconstruction of the Emona House building and a rich collection of glass. The permanent collection of period furniture was renovated in an authentic milieu in the same year. A collection of painted targets and the memorial collection of the poet Oton Župančič have also been renewed. In the Ljubljana Burg, which is under renovation, an exhibition showing an overview of the entire history of Ljubljana is to be presented.

KULTURNO-INFORMACIJSKI CENTAR KRIŽANKE – ŠTO JE TO?

Metka Simončič

Mestni muzej Ljubljana

Ljubljani, na Trgu francuske revolucije 7, već je treću godinu otvoren Kulturno-informacijski centar Križanke kao samostalna jedinica Mestnog muzeja Ljubljana (Gradski muzej Ljubljana). Prije toga, sve do 1986. godine zapušteno skladište

duhana preuređeno je u izložbeni prostor, suvremeno opremljen, u kojem se prilikom održavanja izložbi susreću stručnjaci različitih područja i profila, a i ljubljanska publika koja je redoviti gost izložbi i pratećih priredbi.

Osnovna koncepcija KIC-a Križanke je prezentacija i popularizacija prirodne i kulturne baštine u Ljubljani. To znači da putem izložbi s različitih područja, od arheologije, etnologije, kulturne povijesti, likovne umjetnosti, literature, glazbe, arhitekture do dizajna, javnosti prenosimo informacije o radu institucija koje brinu o prirodnoj i kulturnoj baštini, o najnovijim događajima, istraživanjima, novim otkrićima i slično.

Svi vizualni događaji u KIC-u Križanke nisu izložbe u klasičnom značenju te riječi, već su koncipirani problemski na način da se načinju određeni problemi iz struke i ujedno pokušavaju pronaći odgovori na njih. Uza svaku se izložbu organizira jedan ili više okruglih stolova, predavanja, vođenje kroz izložbu, projekcija videa ili dijazpozitiva.

Na tim okruglim stolovima ili predavanjima okupljaju se stručnjaci iz različitih struka, koji razmjenom mišljenja i na temelju vlastitih iskustava pridonose razjašnjavanju pojedinih dilema.

Krug suradnika KIC-a, Križanke veoma je širok i već odavno je prerastao regionalne granice Ljubljane. Suradnici centra su Povijesni arhiv (Zgodovinski arhiv) Ljubljane, Arhiv SR Slovenije, Narodni muzej, Narodna galerija, Moderna galerija, Slovenski kazališni i filmski muzej (Slovenski gledališni in filmski muzej), Geografski muzej (Zemljepisni muzej), Restauratorski centar (Restavratorski center) SR Slovenije, Tehnički (Tehnični) muzej Slovenije,

Kulturno-informacijski centar Križanke, Ljubljana – detalj s izložbe *Rezbarstvo i pozlaćivanje* – iz radionice Jože Lapuha; snimila: Carmen Narobe

Slovenska akademija znanosti i umjetnosti (Slovenska akademija znanosti in umetnosti), ako nabrojimo samo neke. Iza naziva institucija stoji cijeli niz stručnih radnika koji pripremaju izložbe i koji za sve vrijeme dok je izložba otvorena surađuju u različitim aktivnostima.

U KIC-u Križanke godišnje se pripremi od 14 do 16 izložbi, koje se po sadržaju međusobno veoma razlikuju, ali ih sve veže osnovna nit aktualnosti, nekonvencionalnosti, otvorenosti... Naprimjer, izložba *Adam i Eva, prijedlog rekonstrukcije i prezentacije kipova Janeza Lipca iz godine 1484* (to je ujedno bila prva izložba prilikom otvorenja KIC-a Križanke, pripremio ju je Mestni muzej Ljubljana i imala je veoma velik publicitet).

Mestni muzej Ljubljana je s istekom 1986. godine pripremio izložbu *Kruh – kulturna baština, hrana i simbol* s predavanjima, prodajom domaćeg kruha, čajem za pečenje malog škofjeločkog krušičića, degustacijom domaćeg kuhinja ih Prekmurja. U osnovnom programu KIC-a Križanke su izložbe o umjetničkim obrtima koji nestaju. Do sada su pripremljene dvije takve izložbe (pripremio ih je Mestni muzej Ljubljana) i to *Rezbarstvo i pozlaćivanje – iz radionice Jože Lapuha* i *Umjetničko stolarstvo – iz radionice Gabrijela i Jože Zupana*. Obje izložbe su bile popraćene nizom predavanja, vodstava, praktičnih prikaza, video projekcijama, posebnim programima za djecu i sl. Zanimljive, privlačne i aktualne su također izložbe različitih stručnih institucija koje su stalni suradnici KIC-a Križanke.

Muzej arhitekture je pripremio izložbu *Grad i njegov izgled s ulice*, Slovenski kazališni i filmski muzej – *Karol Grossman – fotografije i prvi film*, Zemljopisni muzej – *Planovi Ljubljane i njen izgled od 17. stoljeća do danas*, Arhitektonski biro Ambient i Odbor za obnovu ljubljanskoga grada – *Ljubljanski grad – pred nastavkom obnove*, Odjel za muzikologiju Fizološkog fakulteta Arti musices, Narodni muzej – *Sebenjsko blago*, Numizmatičko društvo Slovenije – *Novac u Sloveniji*, Tehnički muzej Slovenije – *Poljoprivreda – nekada i danas*, Društvo dizajnera Slovenije – *Umjetnost i obrt članova DDS*, Povijesni arhiv Ljubljane – *Tri stoljeća starijega slovenskog arhiva*, Moderna galerija Ljubljana – *Uz 40. godišnjicu Moderne galerije*, AFS France Marolt – *Plesovi pod lipom na sceni*, Restauratorski centar SR Slovenije – *Zidne slike na vanjskim zidovima – Luxuria Visoko pod Kureškom*, Narodna galerija Ljubljana – *Predstavljanje projekta slikarstvo 17. stoljeća u Istri i njenom zaleđu*, Znanstveni institut Filozofskog fakulteta u Ljubljani – *Dostignuća znanstvenoistraživačkog rada u godinama 1987. i 1988.*, te dvije izložbe o našim iseljenicima – *Arhitekt Viktor Sulčić i Kipar France Ahčin*, Speleološki savez Slovenije (Jamarska zveza Slovenije) – *100 godina speleologije na slovenskom području*, a Mestni muzej Ljubljana izložbe koje su također vrijedne spomena: *Ljubljana – nastanak srednjovjekovne naseobine*, izložba o starom ljubljanskom groblju *Navje* i potkraj 1989. godine izložbu *Hrana i kuhinja u antičkoj Emoni*.

U vrijeme djelovanja KIC-a Križanke razvila se i međugradska suradnja, npr. sa Zavodom za zaštitu prirodne i kulturne baštine (Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine) Novo Mesto, koji je pripremio izložbu o najnovijim iskopavanjima u župnoj crkvi u Šentjerneju, s Pokrajinskim arhivom Kopar, koji je pripremio izložbu Stari statuti Izole, Kopra i Pirana. Međunarodna suradnja je počela s Padovom, a u pripremi je izložba s venecijskim muzejem Correr.

Gradski muzej Ljubljana također raspisuje omladinski tečaj fotografije Ljubljana – izgled grada i ulica, koji tehnički i organizacijski provodi KIC Križanke a na kraju priprema izložbu. Sve izložbe bez izuzetka imale su niz popratnih priredbi.

Ovo je samo dio izložbi koje smo u tri godine pripremili u KIC-u Križanke, a i dio djelatnosti Centra. Osim konferencija za novinare, okruglih stolova, predavanja, savjetovanja koja priprema KIC i koja se direktno vezuju uz tematiku izložbi, poseban manji dio Centra rezerviran je za prigodne izložbe za obilježavanje značajnih događaja, obljetnica, aktualnih novih otkrića, životnih obljetnica, dodjele nagrada i slično.

Svaka izložba u KIC-u Križanke popraćena je preklapnom pozivnicom s otisnutim programom priredbi.

Sve izložbe su dokumentirane fotografijama i videofilmom, vodi se hemeroteka, a razgovori uz okrugle stolove se snimaju i zapisuju. Zapisnici se šalju na odgovarajuće adrese.

Značajnu djelatnost KIC Križanke obavlja i na području popularizacije, jer se u njegovu informativnom dijelu može kupiti najrazličitija stručna literatura, ponajviše katalozi, razglednice, plakati i manji suveniri. Centar izdaje i lijepo opremljenu publikaciju o izložbama u ljubljanskim muzejima i galerijama s informacijama o stalnim postavama, izložbama, radnom vremenu, ulaznicama i sl. Publikacija izlazi četiri puta godišnje, što znači da sadrži program za tri mjeseca unaprijed.

Ako se osvrnemo na trogodišnju djelatnost, koja se razvijala s mnogo energije – KIC je novost na području muzealstva – i prevedemo je u današnju razigranu fizionomiju, možemo reći da je centar u cjelini opravdao svoje postojanje, da priredbe nisu ostale same sebi svrha (što se s izložbama inače veoma lako događa), da je upravo zbog raznolikosti prerasla debele zidove posvećenih muzejskih institucija i prodrla duboko u javnost (odjek u medijima, broj posjetilaca, kako laika tako i stručnjaka, školske omladine, dovoljno su uvjerljiv dokaz da Centar nije ostao samom sebi svrha).

Time su se također ostvarile riječi predsjednice Skupštine grada Ljubljane Nuše Kerševan, koja je na otvorenju KIC-a, 7. listopada 1986., rekla: »S današnjim danom Ljubljana je bogatija za jedan koristan i ugodan prostor, u kojem će se ubuduće okupljati svi kojima leži na duši zaštita, proučavanje i šire predstavljanje kulturne i prirodne baštine našega grada.«

Primljeno: 16. 1. 1990.

Prijevod sa slovenskog jezika:
Lenga Kuliš

SUMMARY

The Cultural and Information Centre Križanke – What is it?

Metka Simončič

In the centre of Ljubljana (the French Revolution Square, 7) the Cultural and Information Centre Križanke opened in 1986 as an independent unit of the City Museum of Ljubljana. The building of a deserted storehouse was adapted to function as a modern exhibition hall. The basic conception of the Križanke Centre is the presentation and popularization of the cultural and natural heritage in Ljubljana, by means of exhibitions on various themes. 14 to 16 exhibitions open annually, each dealing with one particular problem, accompanied by round-table discussions, lectures, video and slide projections, as well as guided tours of the exhibition. Although varying a great deal, all exhibitions are similar in their actuality, unconventionality and openness.

The circle of collaborators is very wide and the exhibitions are organized by numerous museums, cultural and research institutions from Ljubljana and other cities. Thus the City Museum of Ljubljana opened the exhibition with the title *Bread – Cultural Inheritance, Food and Symbol* (1986), which was accompanied by lectures, a course in traditional bread baking, and home-made-food tasting. There were also two exhibitions on crafts that are disappearing, i. e. *Wood-Carving and Gold Plating*, and *Cabinet-Making*, as well as a number of other exhibitions.

In the Križanke Centre important events and anniversaries are celebrated, prizes awarded etc.

There is a counter selling picture postcards, catalogues, posters and small souvenirs. The Centre publishes a quarterly guide with a review of the exhibition programme in the museums and galleries of Ljubljana.

The many activities of the Križanke Centre are well received in the public, in the media and among the many visitors.